

P. M. Pankkivaltuusmiesten hoidossa
olevista rahastoista.

Längmanin rahasto:

Joulukuun 20 päivänä 1859 päivätyssä testamentissa määräsi kauppias E. J. Längman jälkeenjäävän omaisuutensa jaettavaksi Suomen ja Ruotsin kesken määrättyssä suhteessa. Suomelle tulevasta osasta oli muodostettava kaksi rahastoa A- ja B- rahasto. Molempia oli käytettävä "Suomenmaan kaikkien säätyjen kansaluokkain eduksi" - paitsi ei omaa kreikkalaista kirkkoa ja pappia pitäville. A-rahasto teki testamentin tekijän laskelmien mukaan 62,500 hopearuplaa ja se oli kartutettava 4 miljoonaksi ruplaksi, ennenkuin sen korkoja ruvettaisiin käyttämään. B-rahasto taas oli hänen laskujensa mukaan 92,500 hopearuplaa ja sille ei määrätty testamentissa mitään rajaa, mistä alkaen sen korkoja saisi ryhtyä käyttämään. Päinvastoin oli testamentissa kohta, *(maksetaan orsit testamentista määrättyt lakkeet ja jäännökset)* jonka mukaan sen korosta otetaan puolet käytettäväksi kustannuksiin y.m. ja jos tästä puolesta jää jotain jällelle, *(maksetaan orsit testamentista määrättyt lakkeet ja jäännökset)* tulee se käyttää tieteid. ja kaunotaidetten hyväksi. A-rahastoa *on* käytettävä yleensä taloudellisen elämän kohottamiseksi, ennen kaikkea Suomen pohjoisosissa, ja B-rahastoa *mitä on* "tieteitä ja kaunotaitteita sekä kirjallisia teoksia varten *niin* myös kirjain ilmaiseksi jakamista varten yhteiselle kansalle, jotta tarpeellista ennakkollista tietoa ja halua luetteloon pantujen rahastojen ylläpitämiseen ja hoitamiseen *lupa* edellä valmistettaisiin". Kummankin rahaston hoitokustannukset oli otettava B-rahastosta, kunnes A-rahasto oli kasvanut 4 milj. ruplaksi.

Testamentista annettiin kertomus 1867 vuoden valtiopäiville. Mutta selittelyjä jatkui edelleen ja hoiti niitä vuoronperään senaatin asiamiehet, Suomen Pankki ja Valtio-konttori. Senaatin valvonnan alaisina. Senaatti oli mää-

rännnyt 13 p. joulukuuta 1866, että rahastojen varat oli muutettava Suomen hypoteekki-yhdistyksen 5 prosenttiin "velkaseteleiksi". Ja kun kertomus rahastojen hoidosta annettu 1877 valtiopäiville olivatkin varat pääasiassa "velkaseteleissä". Tällöin varat tekivät 641,523 markkaa 43 penniä eli enemmän kuin oli se määrä 155,000 ruplaa (620,000 markkaa), minkä testamentintekijä oli laskenut jättävänsä hänen määräystensä mukaan asetettavan komitean hoitoon.

Säädyt katsoivat, että rahastojen testamentin mukainen hoito voidaan alkaa ja samalla säädyt katsoivat itsensä voivansa olla testaattorin tarkoittama komitea sekä ottaa hoitoonsa rahastot. Ja säädyt antoivat Pankkivaltuusmiesten toimeksi Säätyjen edustajina ottaa vastaan Valtiokonttorin rahastot sekä päättivät jättää Suomen Pankin johtokunnan asiaksi Pankkivaltuusmiesten valvonnan alla ja muuten niiden määräysten mukaan, joita antaa voidaan, pitää hallintoa puheenolevasta rahastosta sekä vielä määrätä Säätyjen pankintarkastajia kussakin Suomen Pankin tilintarkastuksessa myös tutkimaan johtokunnalla olevaa tämän rahaston hallintoa. (1877-78 valt.p. asiak. III es. 42)

Kirjelmällä Pankkivaltuusmiehille toukokuun 31 päivältä 1920 on Eduskunta määrännyt, että kaikkien silloin apurahoja saaneiden yhdistysten ja laitosten on vuoden 1923 alussa Pankkivaltuusmiehille annettava selonteko ja tili näiden apurahojen käyttämisestä sekä että Pankkivaltuusmiesten on tehtävä ehdotus Längmanin rahastojen voitovarojen seuraavaksi jaoksi kolmen vuoden päästä eli valtiopäiville 1923.

Liitteenä on luettelo Längmanin rahastojen obligatsioista.

Rosenbergin rahasto.

Lokakuun 1 p:nä 1891 tehdyn testamentin kautta lahjoitti lääketieteen liseniaatti Herman Frithiof Antellin naimisella, paitsi erityisiä muihin tarkoituksiin tehtyjä lahjoituksia.

tuksia, Suomen kansalle muun muassa 1,000,000 markkaa pysyväisenä rahastona pidettäväksi, josta korot olisivat käytettävät vastaisen kansallismuseon kokoelmien kartuttamiseksi.

Säädyt antoivat 1894 Suomen Pankin toimeksi aikanaan vastaanottaa ja Pankkivaltuusmiesten valvonnan alaisena hoitaa ja kasvuuttaa Suomen kansalle lahjoitettua pääomaa, joka nimellä "Kamarineuvos Herman Rosenbergin rahasto" oli pysyväisenä rahastona pidettävä; ja tuli Pankkivaltuusmiesten joka valtiopäivillä Säädyille jättää tili rahaston hoidosta. (Asiakirjat Valtiop. 1894 IV). ~~Liitteenä on luettelo Rosenbergin rahaston obligatsioista.~~

Finnen rahasto.

Lokakuun 31 p:nä 1897 tehdyn testamentin muutoksen ^{määräsi} kautta tilanhaltija Oscar Finne jälkeenjäävästä omaisuudestaan 20,000 markkaa Suomen kansan omaisuudeksi tulevan kansallismuseon rakentamista varten Helsinkiin. V. 1900 päättivät Säädyt määrätä, että sitä 20,000 markan suuruisa summaa, minkä tilanhaltija Finne on testamentannut apurahaksi museon tulevaa rakennusta varten, on Suomen Pankin hallittava samalla tavalla kuin Kamarineuvos Herman Rosenbergin rahastoa Pankkivaltuusmiesten valvonnan alaisena, kunnes lahjoitus voidaan tarkoitukseensa käyttää; kuin myös valtuuttaa (Antellin) Valtuuskunnan aikoinaan päättämään varojen käyttämisestä museota rakennettaessa, joko sen sisustamiseen tai taiteelliseen kaunistamiseen.

Helsingissä 11/3 1923

K. W. Rautala